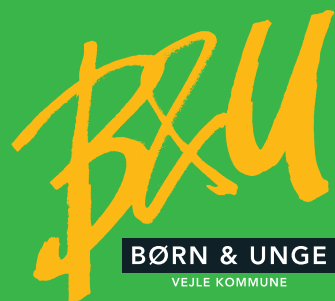

DEN GODE OVERGANG

– fra børnehave til skole

DEN GODE OVERGANG – fra børnehave til skole

Indledning

Vi skaber gode overgange for børn og unge, skriver vi i vores Børne- og Ungepolitik. Derfor har vi i Vejle Kommune særligt fokus på barnets overgang fra børnehave til skole. Den gode overgang fra børnehave til skole er kendetegnet ved en inkluderende praksis, hvor alle børn er aktive deltagere i et fællesskab.

Overgangen fra børnehave til skole er en af flere livsovergange i børn og unges liv. En livsovergang er kendetegnet ved, at den indebærer væsentlige forandringer i barnets liv, fordi barnets identitet, relationer og roller grundlæggende forandres på én gang. De første uger i skolen er vigtige for barnets oplevelse af sig selv i det nye miljø, og det har stor betydning for barnet, at det kan udvikle og fastholde relationer i skolestarten.

Denne folder skal være retningsgivende for arbejdet i alle børnehaver og skoler i Vejle Kommune og dermed sikre, at alle børn i Vejle får en god overgang. Folderen omfatter:

- De værdier, som overgange i Vejle Kommune skal bygge på
- De perspektiver – barnets, de professionelles og forældrenes – som altid skal medtænkes i arbejdet
- De kompetencer, som er centrale for barnet i overgangen

Folderen henvender sig primært til fagpersonale i børnehaver og skoler, men også til forældre og samarbejdspartnere.

Alle børnehaver og skoler skal med udgangspunkt i folderen udarbejde lokale samarbejdsaftaler for den gode overgang. Vejle Kommune vil desuden styrke samarbejdet ved brug af et fælles overgangsredskab for alle børn i kommunen.

Betingelser og muligheder er forskellige fra område til område. Derfor vil samarbejdsaftalerne også udmønte sig forskelligt. F.eks. har nogle skoler rulende skolestart, mens andre har førskole i SFOen. Mange børn starter i skole i et andet område, end hvor de går i børnehave. Disse børn skal også have en god overgang, selvom samarbejdet mellem børnehave og skole ikke nødvendigvis kan være lige så tæt her som mellem den lokale børnehave og skole.

Værdier i overgangen

I Vejle Kommune har vi valgt tre værdier, som overgange skal bygge på: Tryghed, mestring og deltagelse.

Tryghed

Det er afgørende, at barnet oplever tryghed i overgangen fra børnehave til skole. Barnets tryghed skabes i et tæt samarbejde mellem børnehave, skole og forældre. De professionelle og forældrene har sammen ansvaret for at forberede barnet på overgangen. I de første uger af skolestarten er det særligt vigtigt, at der skabes trygge rammer for barnet. Genkendeligt personale, kendte praksisser, kendte relationer og et godt kendskab til skolens struktur og fysiske rammer er nødvendige vilkår for en tryk skolestart.

Mestring

Professionelle og forældre skal møde barnet med klare, positive forventninger. Lege og opgaver skal tilrettelægges og gennemføres, så barnet oplever sig som kompetent til skolen. Børnehaverne støtter at barnet bliver så kompetent som muligt, for at kunne indgå i såvel faglige- som sociale læringsfællesskaber.

Deltagelse

Barnet skal have mulighed for at deltage aktivt i sin egen overgang, fordi barnet lærer og udvikler sig gennem leg og samarbejde med andre børn og voksne. Professionelle og forældre skal lytte til barnets stemme og understøtte en gensidig dialog børn og voksne imellem. Barnet skal opleve at blive set, delagtiggjort og kunne deltage i aktiviteter og fællesskaber.

TRE PERSPEKTIVER – for den gode overgang

I Vejle Kommune skal følgende tre perspektiver tænkes ind i arbejdet med overgange: Barnets, de professionelle og forældrenes. Udgangspunktet er barnets perspektiv, fordi det er barnet – og barnets oplevelse af den gode overgang – der er afgørende. De professionelle og forældrene har i samarbejde ansvaret for at skabe de bedst mulige rammer for barnets overgang.

Barnets perspektiv – I børnehøjde

Barnets forestillinger og forventninger betyder meget for, hvordan barnet oplever overgange. Ofte har barnet uafklarede forventninger til det nye sted, og det er vigtigt at tale med barnet om, hvilke forventninger og forestillinger det gør sig. Professionelle og forældre har et særligt ansvar i at „klæde barnet på“, så det føler sig trygt og robust til at indgå i nye venskaber og møde nye udfordringer.

Det gør de bl.a. ved at være åbne og tale med barnet, så barnets forestillinger bliver så realistiske som muligt. Det er vigtigt, at skolen afmystificeres allerede i børnehaven.

Den gode overgang indebærer at:

- Barnets stemme skal bringes i spil ved overgangen til det nye
- Barnet føler sig tryk i overgangen
- Barnet inddrages, støttes og oplever at være parat og kunne begå sig i skolen
- Barnet oplever, nærværende voksne, der lytter til og taler med barnet og sikrer barnets deltagelse i fællesskabet

Eksempler til inspiration

Barnets forestillinger om skolen kan bl.a. afmystificeres ved at have en pædagog ansat både i børnehaven og på skolen. Førskolebørnene kender derved pædagogen fra børnehaven, som følger førskolebørnene over i indskolingen. På denne måde oplever barnet en tryk overgang med genkendeligt personale.

Ved at gøre brug af genstande, som forbinder det kendte med det ukendte, føler barnet sig mere tryk i overgangen. F.eks. en kuffert som indeholder historier, tegninger og sange som forbinder det nye med det gamle og følger barnet på dets rejse i overgangen. Når pædagoger og lærere skaber forbindelseslinjer på den måde, bliver barnet i stand til aktivt og bevidst at forholde sig til sin egen situation og dermed det nye.

En måneds tid efter skolestart kan det arrangeres, at de nye skolebørn besøger deres gamle børnehave. Ved et besøg får børnene mulighed for at gense tidligere legekammerater og voksne. Under besøget kan børnene udstyres med en tablet, som de skal tage billeder med af det, de er glædest for at gense, eller det de savner allermost. Barnets stemme bringes i spil, og det får mulighed for at sige farvel til det gamle.

TRE PERSPEKTIVER – for den gode overgang

De professionelle perspektiv – Vi står på tæer

Barnet kan i overgangen fra børnehave til skole begrænses i sin selvforståelse som skolebarn. Det er vigtigt, at de professionelle har en fælles forståelse, således at der er fokus på, hvad der har en positiv effekt for barnet. Samarbejde kan være med til at forbinde den viden og de kompetencer, som barnet bringer med sig fra børnehave til skole og gøre det lettere for barnet at aflæse den nye kontekst. ¹⁾

Det er vigtigt, at barnet og dets forældre, oplever at børnehave og skole tager ansvar, kan samarbejde og tager udgangspunkt i det enkelte barns behov. ²⁾

¹⁾ Inge Schoug Larsen, „Samarbejde om det skolestartende barn“, s. 82-83.

²⁾ Ved børn med særlige behov, henvises der til følgende procedure: <http://www.tvaers.vejle.dk/Dagtilbud-til-boern-med-saerlige-behov/God-overgang-fra-dagtilbud-til-skole.aspx>

Den gode overgang indebærer at:

- De professionelle kender hinandens pædagogiske praksis
- De professionelle i børnehaver og skoler arbejder på systematiske måder, som giver barnet en oplevelse af genkendelighed
- Læring og læringsmiljøer tilrettelægges, så de både tilgodeser og udfordrer det enkelte barn
- Arbejdet organiseres, så forældrene føler sig inddraget og får mulighed for at deltage

Eksempler til inspiration

Den gode overgang kan styrkes gennem fælles pædagogiske forløb og gennem brug af pædagogiske læreplaner i forbindelse med overgangen fra børnehave til skole. Hermed kan professionelle få et bedre indblik i barnets resurser, og redskaberne kan bidrage til at skabe forudsætninger for barnet på tværs af børnehave og skole.

Når de professionelle benytter fælles redskaber i samarbejdet omkring overgangen, styrkes muligheden for fælles sprogbrug, som gør det lettere for forældre at samarbejde med de professionelle. Fælles sprog og kontinuitet omkring lege, aktiviteter og opgaver har stor betydning for barnets muligheder for at afkode den nye kontekst.

Børnehaver og skoler udvikler handleplaner, som følger barnet i skolen. F.eks. ved at børnehaven inddrager de obligatoriske temaer fra børnehaveklassen i egne læreplaner.

Børnehaver og skoler mødes og udvikler sammen på hinandens pædagogiske praksis for overgangen, f.eks. en gang om året i forbindelse med skolestart.

TRE PERSPEKTIVER – for den gode overgang

Forældrenes perspektiv – Forældrene på banen

Forældrene skal støttes i deres rolle og ansvar, da skolestarten også er forældrenes start. Jo bedre samarbejdet er med forældrene, des bedre bliver barnets oplevelse af overgangen. Dialog med forældrene om deres rolle og konkrete opgave i forbindelse med en overgang er meget vigtig for en god skolestart. Forældrenes opbakning og engagement betyder meget for barnets overgang til det nye.

Den gode overgang indebærer at:

- Forældre inddrages så tidligt som muligt i barnets overgang
- Forældre betragtes som sparringspartnere og medvirker til at skabe sammenhæng i overgangen
- Forældrene inddrages aktivt og ligeværdigt som medspillere om deres barns læring og udvikling både socialt og fagligt

Eksempler til inspiration

Forældrene skal inddrages så tidligt som muligt i overgangen, f.eks. afholder mange børnehaver og skoler overleveringssamtaler med alle forældrene eller samtaler med forældre, hvor barnet har særlige behov.

Børnehaver og skoler afholder, i god tid inden skolestart, i fællesskab et fyraftensmøde på skolen for forældre til de ældste børn i børnehaven. Her beskriver institutionen rammerne for den sidste tid i børnehaven, forberedelser til skolelivet mv. Skolen fortæller om opstarten på skolen og forbereder forældrene på den nye overgang.

Kommende skolebørn får lov til at besøge skolen, enten i besøgsklasser hvor de får lov til at „lege skole“ eller gennem en legepladsdag, hvor kommende skolebørn og forældre møder nye klassekammerater og andre forældre.

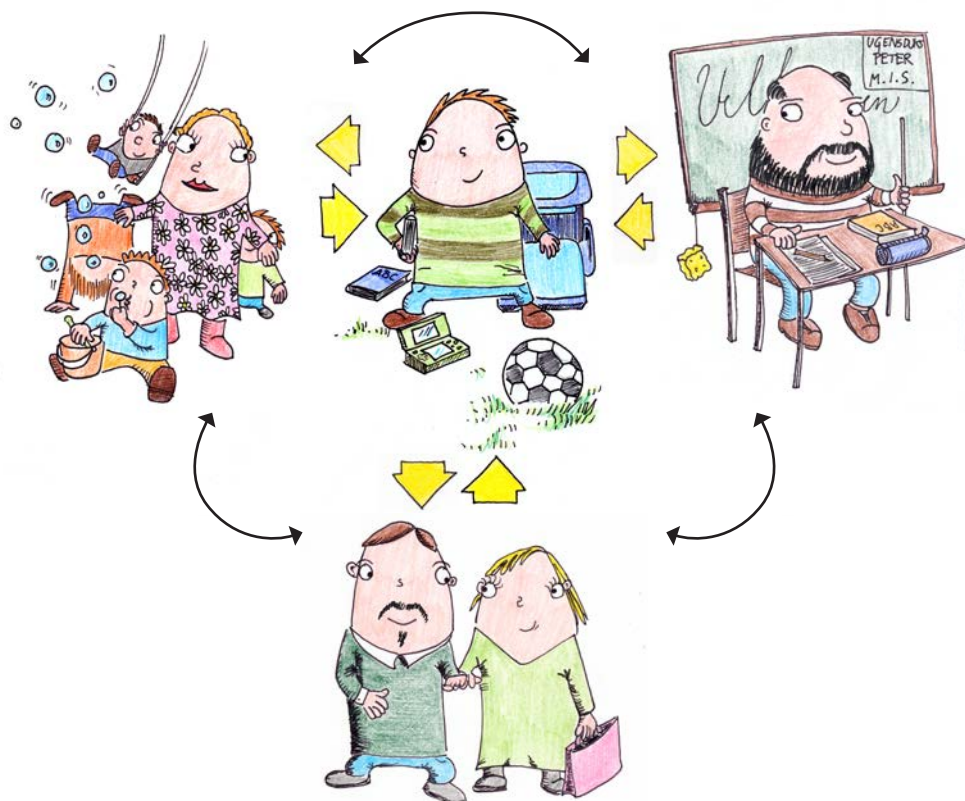
SKOLEPARATHED – barnet og dets omgivelser

I Vejle Kommune ser vi skoleparathed som noget, der foregår i et samspil mellem barnet og dets omgivelser. Barnet skal være klar til skolen, og skolen skal være klar til at modtage barnet.

Overgangen er i høj grad betinget af de udfordringer og deltagelsesmuligheder, som barnet bliver mødt med. De professionelle skal støtte og styrke barnet i denne proces både med fokus på barnets individuelle kompetencer, i barnets muligheder for deltagelse og udvikling. Dette

gælder både generelt i arbejdet med børnene i børnehaven, men særligt i den første tid i de nye omgivelser i skolen. Jo flere lege, opgaver mv. barnet genkender, des bedre mulighed har barnet for at deltage og opleve at mestre den nye verden.

Vejle Kommune har valgt at pege på otte områder, som de professionelle særligt skal have fokus på i arbejdet med overgange.

Otte kompetenceområder:

1. **Relationer.** Barnets evne til at skabe og fastholde relationer til både børn og voksne samt indgå i og være medskaber af lege.
2. **Robusthed og mod.** Barnets evne til at møde og håndtere nye udfordringer.
3. **Sociale spilleregler.** Barnets evne til at forstå og anerkende sociale spilleregler, herunder f.eks. at hjælpe, give plads til andre og håndtere konflikter.
4. **Forandringsparathed.** Barnets evne til at aflæse kontekster og vide, hvad der forventes i forskellige kontekster; at der f.eks. forventes forskellige ting af en, når man er i en dansktime, en idrætstime eller i SFOens forskellige aktiviteter.
5. **Selvkontrol og fokus.** Barnets evne til at tilsidesætte egne behov, arbejdshukommelse og holde fokus på en opgave.
6. **Udtrykke følelser.** Barnets evne til at udtrykke følelser og evt. behov for hjælp, herunder deltage i samtaler om afsavn, ønsker og forventninger i forbindelse med overgangen.
7. **Sprog.** Barnets evne til at kommunikere med sine omgivelser, herunder evne til at aflæse og bruge kropssprog samt interesse for tegn og symboler.
8. **Selvhjulpenhed.** Barnets evne til at mestre konkrete alderssvarende færdigheder f.eks. gå på toilettet selv, tage sit tøj af og på, holde orden i sine ting m.v.

Læs mere om den gode overgang fra børnehave til skole på www.vejle.dk/overgange.

Vejle Kommune
Børn og Unge
Skolegade 1
7100 Vejle
Tlf. 76 81 00 00
November 2015